

En eldre befolkning kan være bra for både oss og jorda

Flere miljøforskere hevder at samfunnet bør omfavne det at vi blir eldre og færre.

Forskere mener at en mindre befolkning gir et mer bærekraftig samfunn og at kostnadene forbundet med en eldrebølge er håndterbare.

– I mange land har media fremstilt en befolkningsnedgang som et problem eller en krise, sier Frank Götmark, forsker ved Göteborgs universitet i Sverige, i en pressemelding.

Alternativet endeløs befolkningsvekst ville vært økologisk umulig. Overbefolkning fører til mange alvorlige problemer, som høyt forbruk, dødelige konflikter over knappe ressurser og tap av leveområder som kan føre til at noen arter dør ut.

FNs befolkningsrapport fra 2017 viser at 14 prosent av landene i verden har en befolkningsnedgang, inkludert Japan, Tsjekia og Estland. Rapporten tror at 32 prosent av alle landene vil ha en befolkningsnedgang innen 2050.

Kan føre til sosiale fordeler

Götmark og samfunnsøkonomen Akihiko Matsutani mener at en befolkningsnedgang vil føre til mindre arbeidsledighet, økende lønninger for arbeidstakere og dermed større formue per innbygger. En mindre befolkning betyr også mindre trengsel som kan føre til bedre pendlerforhold, mindre stress, opprettholdelse av flere grøntområder og forbedret livskvalitet, ifølge den israelske miljøforkjemperen Alon Tal.

Å **hevde (at)** – twierdzić, utrzymywać (że) (å hevde – hevdet – har hevdet)

Å **omfavne** – tutaj: przyjąć, przyjmować (å omfavne – omfavnet – har omfavnet)

Bærekraftig – zrównoważony

Å **forbinde** – powiązać, połączyć (å forbinde – forbandt – har forbandt)

Håndterbar – możliwy do opanowania, dający się kontrolować

(En) nedgang – spadek

Endeløs – niekończący się, bez końca

Å **føre til** – prowadzić do (å føre – førte – har ført)

(Et) forbruk – zużycie, spożycie

K n a p p – ograniczony, niewystarczający

(Et) tap – tutaj: utrata, strata

(En) art – gatunek, rodzaj

Å **dø ut** – wymierać (å dø – døde – har dødd)

(En) fordel – zaleta

(En) formue – majątek

(En) trengsel – tłok, ścisk

Pendleforhold – warunki dojazdu

I land med aldrende og synkende befolkninger er det mange som frykter store utfordringer for samfunnet. Men forskerne bak den nye studien hevder frykten er **overdreven**. De fant ingenting som støttet den populære teorien om at befolkningens aldring fører til mangel på arbeidskraft.

De **anerkjenner** likevel at det vil trengs mer penger til **helsetjenester**. I studien blir det **antyd**et at denne økningen kan håndteres, men at samfunnet bør **iverksette** mer **forebyggende** omsorg for å redusere fremtidige utgifter.

– Vi må **erkjenne** at store befolkningsvekster er **en** global **trussel**. **Kortsiktige** økonomiske bekymringer kan ikke prioriteres over den **langsiktige** helsen til vårt miljø og samfunn, sier Götmark.

En spreker befolkning

Arild Angelsen er professor i miljø- og utviklingsøkonomi ved Handelshøyskolen, NMBU. Han synes at den nye studien har flere gode poenger.

– **Forsørgerbyrden** er litt **misvisende**. Den har fanget opp at befolkningen blir eldre enn før, men ikke at den er friskere. Her har forskerne et poeng.

Han viser til Tromsø-undersøkelsen, som er Norges mest **omfattende** befolkningsundersøkelsen gjennom 40 år. Den viser at dagens 80-åringer er like sterke som forrige generasjons 75-åringer.

Overdreven – przesadny

Å **anerkjenne** – potwierdzić, uznać (å anerkjenne – anerkjente – har anerkjent)

Helsetjenester – usługi zdrowotne

Å **antyd**e – wskazywać, sugerować (å antyd – antydet – har antydet)

Å **iverksette** – wprowadzić w życie (å iverksette – iverksatte – har iverksatt)

Forebyggende – zapobiegawczy, profilaktyczny

Å **erkjenne** – potwierdzić, przyznać, uznać (å erkjenne – erkjente – har erkjent)

(En) trussel – groźba, zagrożenie

Kortsiktig/Langsiktig – krótkoterminowy/długoterminowy

Sprek – w formie, krzepki

(En) forsørger – opiekun

(En) byrde – ciężar, brzemię

Misvisende – wprowadzający w błąd

Omfattende – obszerny, rozległy

Studien er ledet av Folkehelseinstituttet, i samarbeid med forskere fra Universitetet i Tromsø, OsloMet og University College London.

Mer bekymret for robotisering

Et tema i debatten om en eldre befolkning har vært mangel på **arbeidskraft**. Angelsen er mer bekymret for robotisering.

– Det er snakk om både mangel på arbeidskraft og at arbeidskraft **forsvinner** på grunn av roboter. Begge kan ikke stemme.

– Dessuten er det mange som er interessert i å jobbe i Norge, så her er jeg lite bekymret.

Økte helseutgifter

– Det er et problem at vi får en aldrende befolkning og befolkningsnedgang, men utfordringen med eldrebølgen brukes også politisk for **å fremme innstramminger** i velferdsordninger.

Angelsen mener at økte helse- og **pensjonsutgifter** er **en** liten **ulempe** i det store bildet.

– Er det et land som kan **tåle** høyere pensjonsutgifter så er det vel Norge.

Det er likevel ingen tvil om at en eldrebølge vil bety høye helse- og pensjonsutgifter. I fremtiden vil også det være et stort behov for flere personer i omsorgsykker.

(En) arbeidskraft – siła robocza

Å forsvinne – znikać, zanikać (å forsvinne – forsvant – har forsvunnet)

Å fremme – promować; popierać (å fremme – fremmet – har fremmet)

(Ei, en) innstramming – zaciśnięcie, zaostrzenie

Pensjonsutgifter – wydatki na emerytury

(En) ulempe – wada

Å tåle – znosić, wytrzymywać, tolerować (å tåle – tålte – har tålt)

Positivt for miljøet

– Utviklingen de siste tiårene har vist at vi har gjort mye med energieffektiviteten, og litt mindre med å få **renere** energi. Men de to store **drivkreftene** bak økte CO2 **utslipp** globalt, nemlig økonomisk vekst og befolkningsvekst, er lite opp til debatt.

Disse utfordringene er politisk sett vanskeligere å gjøre noe med.

Han viser til ettbarnspolitikken til Kina og en tidligere klimadebatt i Norge, der klimaforsker Jørgen Randers mente at folk ikke bør få mer enn ett barn som en del av klimaløsningen.

– Det er vanskelig **å foreslå** ettbarnspolitikk både fordi det er en del av evolusjonen å formere seg og antall barn er et personlig valg som folk har rett til å ta selv.

Et bidrag i riktig retning

At en befolkning **enten** stabiliserer seg **eller** får en nedgang, har flere positive **følger** for klimaet. Det vil **blant annet** bety mindre CO2-utslipp, mindre energiforbruk, mindre **forsøpling** og mindre menneskelig **belastning** på naturen.

– Vi kan ikke bare se på teknologiske løsninger i klimadebatten, men også på den samlede menneskelige aktivitet. Hvis vi av ulike grunner får en naturlig stabilisering eller nedgang i befolkningen så burde vi ut fra et klimaperspektiv applaudere det.

Ren – czysty

(En) drivkraft – napęd, siła napędowa

(Et) utslipp – wydzielanie; emisja; wyciek (np. ropy); ulatnianie się (gazu)

Å foreslå – proponować, sugerować (å foreslå – foreslo – har foreslått)

(Et) bidrag – pomoc; wkład

Enten... eller... – albo... albo...

(En) følge – następstwo, rezultat, konsekwencja

Blant annet – między innymi

(E i, e n) forsøpling – zanieczyszczenie, zaśmiecenie

(Ei, e n) belastning – obciążenie, ciężar

Befolkningsnedgang har vært vanskelig **å skape** noe global enighet om. Mange utviklingsland har også følt at problemet har blitt **rettet mot** dem. **Særlig** Afrika og Asia har en stor og økende befolkningsvekst. Samtidig har vestlige land et mye høyere CO2-utslipp per innbygger.

– Det finnes mange ting som kan redusere utslippet. En befolkningsstabilisering eller nedgang vil ikke alene løse klimaproblemet, men er absolutt et bidrag i riktig retning.

Artikkelen «En eldre befolkning kan være bra for både oss og jorda» av Karoline Spanthus Bjørnfeldt ble hentet fra forskning.no: <https://forskning.no/velferdsstat-klima-aldring/en-eldre-befolkning-kan-vaere-bra-for-bade-oss-og-jorda/1256369>
(tilgangsdato: 13.11.2018)

Å skape – tworzyć, kształtować (å skape – skapte – har skapt)

Å rette mot noe – skierować przeciwko czemuś/w kierunku czegoś (å rette – rettet – har rettet)

Særlig – szczególnie